

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ทำการศึกษา

วัตถุประสงค์ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เพื่อศึกษาถึงการใช้ประโยชน์ที่ดินเชิงอนุรักษ์เพื่อการเกษตรของชาวนาน ในบ้านหนองน่าน ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคือ เกษตรกรในบ้านหนองน่าน หมู่ที่ 12 ตำบลบ่อเกลือใต้ อำเภอบ่อเกลือ จังหวัดน่าน จำนวน 62 หลังคาเรือน (หรือ 440 คน)

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ คือ การสังเกตการณ์ (Observation), การสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) โดยทำการสัมภาษณ์ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม การสนทนากลุ่ม (Focus Group Discussion) เพื่อรวบรวมข้อมูลตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้ ซึ่งได้แบ่งแบบสัมภาษณ์ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเพื่อรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ สภาพทั่วไปและประชากรของเกษตรกร เช่น อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา รายได้ของครัวเรือน ฯลฯ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพของการใช้ประโยชน์ที่ดิน รูปแบบและระบบการทำการเกษตรของเกษตรกร

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถาม เพื่อรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาและความต้องการในอนาคตของเกษตรกร

การรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มี 2 ประเภท คือ

1. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) เป็นการรวบรวมข้อมูลเอกสารต่าง ๆ ที่ได้จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 7 สถานีพัฒนาที่ดินจังหวัดน่าน เพื่อให้ทราบข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสภาพการใช้ที่ดิน สภาพลักษณะภูมิประเทศและสภาพทั่วไปของที่ดินในพื้นที่ศึกษา, องค์การบริหารส่วนตำบลบ่อเกลือใต้ เพื่อให้ทราบขอบเขตของหมู่บ้าน ตลอดจน

จนปัญหาอุปสรรคและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่ศึกษา, ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน อำเภอป่าเกว๋น ประชาสงเคราะห์จังหวัดน่าน เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปและประเมินความเชื่อต่าง ๆ ของพื้นที่ศึกษา, ป่าไม้จังหวัดน่าน เพื่อให้ทราบถึงการจัดการป่าในพื้นที่ศึกษา และเก็บรวบรวมข้อมูลจากเอกสารตำราทางวิชาการและงานวิจัยต่าง ๆ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้องตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้

2. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยใช้การสังเกตการณ์ สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง สัมภาษณ์เป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มตลอดจนการสนทนากลุ่ม เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ที่ดินจากอดีตจนถึงปัจจุบัน รูปแบบและระบบการทำการเกษตร ตลอดจนสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรตามที่ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้ และเพื่อตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลทุติยภูมิที่รวบรวมได้

ประเภทของข้อมูลที่จัดเก็บ

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ เป็นข้อมูลทั่วไปของบ้านหนองน่าน เช่นอายุ ระดับการศึกษา สมาชิกในครัวเรือน รายได้ของครัวเรือน ฯลฯ ข้อมูลในส่วนนี้ใช้วิธีการสัมภาษณ์จากหัวหน้าครัวเรือนในบ้านหนองน่าน จำนวน 62 หลังคาเรือน

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นข้อมูลเกี่ยวกับวิวัฒนาการในการใช้ประโยชน์ที่ดิน รูปแบบและระบบในการทำการเกษตร รวมไปถึงปัญหาและความต้องการต่าง ๆ ของเกษตรกร สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพใช้วิธีการสนทนากลุ่ม สัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง และการสังเกตการณ์

2.1 การสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์ จะใช้เกษตรกร ผู้อาวุโสประจำหมู่บ้าน และเจ้าหน้าที่จากหน่วยงานต่าง ๆ ที่อยู่ในพื้นที่ เพื่อรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา โดยการสนทนากลุ่มและการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง การอัดเทปและการจดบันทึก เพื่อศึกษาวิวัฒนาการการใช้ประโยชน์ที่ดินจากอดีตจนถึงปัจจุบัน และรูปแบบของการทำการเกษตรเชิงอนุรักษ์ตลอดจนสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกร

2.2 การสังเกตการณ์ จะเข้าไปศึกษาในบ้านหนองน่าน โดยการเยี่ยมเยียนทุกเดือน ๆ ละ ประมาณ 2 - 4 วัน ผู้ศึกษาได้เข้าร่วมในกิจกรรมการผลิตและได้ติดตามเกษตรกรไปยังพื้นที่ทำการเกษตรเพื่อจดบันทึกและนำข้อมูลที่ได้อามาวิเคราะห์ ตามวัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลที่ได้เมื่อตรวจสอบความถูกต้องและนำข้อมูลที่เก็บรวบรวมได้มาเขียนสรุปผลการศึกษา เขียนบรรยายสภาพต่าง ๆ ตามความเป็นจริงประกอบสถิติเชิงพรรณนา เช่น ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean)

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University